Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 87 — Sreda, 28. oktobra 1936 — Leto XI

Po občinskih volitvah v dravski banovini

V mnogih občinah v dravski banovini smo imeli občinske volitve. Sodrugi volilci vedo sami, kako so se volitve vršile in kakšno objektivno merilo za javno mišljenje so javne volitve. O tem nam torej ni treba govoriti, ker ne potrebuje ne utemeljevanja in ne opravičevanja.

Pa poglejmo na rezultate teh občinskih volitev in bomo videli, da se nahajajo v občinah predvsem interesenti delovni sloji, delavci, nameščenci, obrtniki in mali kmeti. Ali so vsi ti sloji pri občinskih volitvah mogli in smeli izpovedovati svoje mnenje? Ali se niso preveč bali v zmoti, da bi se utegnil kdo maščevati nad njimi, če bi volili s svojimi sointeresenti? Ali ni ta strah bil presodek, če se je kje pojavil? Take so hibe javnih volitev, ki jih ne more odpraviti niti najlojalneje izvrševanje volilnega akta in ne dopovedovanje, da naj vsak voli po svojem prepričanju.

Zato je naša zahteva po splošni tajni volilni pravici s proporcom za može in žene opravičena.

Volitve so za nami. Sedaj pa ne bomo skrižali svojih rok. **Zakaj volitve še pridejo.** In ne samo to. Obenem imamo neprijeten občutek, da je sploh ves **sistem naperjen proti temu, da bi delavstvo dobilo vpliv v političnem življenju,** čeprav ima pravico, da zagovarja svoje interese. Naša državljanska pravica je to.

Naj nas ta utisk ne moti, naj nas ne moti zmerjanje z »bolševiki«, ne moti »Slovenčeva« propaganda za stanovsko državo, ki ni nič drugega kakor varanje. Da, stanovska država diši tem ljudem, v kateri bi odločevali kapitalisti, delavci bi pa morali molčati, če ne, bi jih pa odgnali v koncentracijska taborišča, kakor v Avstriji, Nemčiji in Italiji. Prijetno je v taki družbi, kjer delavstvo ne sme zahtevati niti svojih socialnih pravic.

Ker je ta problem družabni nezmisel, ki bo v najkrajši dobi doživel katastrofalen polom, je pač naša dolžnost, **da gradimo dalje svojo ideologijo, razglabljamo dalje nauk socializma in ustvarjamo močno in zavedno skupnost delavstva, delovnih slojev, ki je ne bodo ustrašile ne javne volitve in ne grožnje s koncentracijskimi taborišči.**

»Slovenec« sam pravi, da je krivec vsega zla kapitalizem, molče ali indirektno pa priznava, da mora kapitalizem ostati, samo vso oblast mu moramo dati v stanovski družbi, v kateri bo sodelovalo »tudi« par delavcev. Kapitalizem mora ostati — bolj moralen mora postati. Ali niso smešne take stvari?

Kakor vidimo, je kapitalizem že **zdavnaj izgubil svojo moralo** in je tudi ne more imeti, ker je neka tretja oseba v družbi, ki rešuje le sama sebe, ne čuti in nima nobene vesti. Ves klerikalizem ni mogel ohraniti morale kapitalizmu, kako naj mu jo ohrani danes, ko je v njega — službi. Nešteto imamo dokazov za to.

Delavstvo mora zaraditega tudi v teh kritičnih časih skrbeti za svojo prosveto, izobrazbo in aktivno udejstvovanje za socializem. Predvsem je tu naša naloga, **da čitamo svoje časopise, pomnožimo število naročnikov, da bomo vsaj osebno in s časopisjem širili nauke socializma in se pripravljali na novo delo, nove boje. Zakaj tudi mi hočemo politično živeti!**

Izid javnih občinskih volitev

Socialistično delavstvo z združeno opozicijo

Uradno: 24 občin v rokah združene opozicije

Uradno poročilo o izidu občinskih volitev, ki so se vršile 25. oktobra v 225 občinah v Sloveniji:

Od 153.751 vpisanih volilcev, se je udeležilo volitev 97.276 volilcev ali 63.27%.

Glasovalo je:

za liste JRZ 70.820 volilcev,
za liste JRZ v kompromisu z drugimi strankami 7149 volilcev,
za liste skupne opozicije 17.157 volilcev,
za liste JNS 921 volilcev,
za liste Jugoslovanske narodne stranke (dr. Hodžera 21 volilcev,
za liste Nemcev 1208 volilcev.

Zmagale so:
liste JRZ v 184 občinah,
liste JRZ v kompromisu z drugimi strankami v 13 občinah,
liste skupne opozicije v 24 občinah,
liste Jugoslovanske nar. stranke (dr. Hodžera) v 0 občinah,
liste Nemcev v 3 občinah.

(Številke pomenijo po vrstnem redu: število volilnih upravičencev, število volilcev, odstotek volilcev, število za posamezne liste oddanih glasov, številke v oklepajih pa pomenijo število mandatov posameznih list.)

Okraj Brežice:

Bizeljsko: 1159, 545 (47%). JRZ 280 (21), opozicija 265 (3).
Brežice: 280, 249 (89%). JRZ 121 (3), skupna opozicija 128 (15).
Globoko: 457, 337 (74%). JRZ 125 (2), skupna opozicija 212 (16).
Kapele: 489, 298 (61%). JRZ 80 (1), skupna opozicija 218 (17).
Pišece: 459, 300 (65%). JRZ 65 (1), skupna opozicija 235 (17).
Sevnica: 872, 572 (67%). JRZ 217 (2), skupna opozicija 355 (16).
Zabukovje: 470, 303 (64%). JRZ 140 (3), opozicija 163 (15).

Okraj Celje:

Griže: 683, 503 (74%). JRZ 243 (3), **skupna opozicija (s. Košak Fr.) 260 (15).**
Teharje: 1152, 754 (65%). JRZ 510 (22), skupna opozicija 235 (2).
Vojnik-trg: 292, 243 (83%). JRZ 114 (3), opozicija 129 (15).
Žalec: 304, 225 74%). JRZ 70 (2), JRZ-kompr. 155 (16).

Okraj Črnomelj:

Črnomelj-okolica: 893, 655 (74%). JRZ 270 (3), opozicija 385 (21).
Vinica: 788, 612 (80.3%). JRZ 296 (4), opozicija 316 (20).

Okraj Dravograd:

Marenberg: 616, 337 (54.70%). JRZ 265 (17), opozicija 72 (1).
Muta: 778, 344 (44.21%). JRZ 229 (18), opozicija 45 (0).
Ribnica na Pohorju: 619, 376 (60.74%). JRZ (Miklavc) 72 (1), **(Zabovnik) 238 (16),** obrtniki (Uran) 66 (1).
Vuhred: 388, 301 (77.57%). JRZ 215 (17)), opozicija 86 (1).

Okraj Kočevje:

Kočevje-mesto: 787, 563 (71%). JRZ 213 (3), sk. opozicija 350 (21).

Okraj Konjice:

Loče: 1008, 688 (68.25%). JRZ 571 (23), skupna opozicija 117 (1).
Oplotnica: 1039, 638 (61.40%). JRZ 566 (22), skupna opozicija 72 (1).

Okraj Kranj:

Stražišče: 1127, 823 (73%). JRZ 390 (4), sk. opozicija 433 (20).

Okraj Ljubljana-okolica:

Medvode: 801, 639 (80%). JRZ 387 (21), skupna opozicija 252 (3).

Okraj Laško:

Sv. Krištof: 1059, 677 (64%). JRZ 543 (23), opozicija 134 (1).

Okraj Litija:

Litija: 917, 729 (79.28%). JRZ 537 (22), opozicija 192 (2).

Okraj Maribor desni breg:

Pobrežje: 2886, 1142 (39.5%). JRZ (Stržina) 623 (26), (Volk) 286 (2), **opozicija s. Železnik** 229 (2), (Farič) 4 (0).
Rače: 866, 608 (70%). JRZ (Klasinc) 232 (5), skupna opozicija (Pauman) 257 (16), JNS 21 (0), opozicija 98 (3).
Ruše: 897, 311 (34.6%). JRZ 311 (24).
Slov. Bistrica-mesto: 574, 396 (68.9%). JRZ 204 (15), skupna opozicija 192 (3).

Okraj Maribor levi breg:

Košaki: 1423, 841 (59.1%). JRZ (Vesenjak) 601 (28), JRZ-kompr. 69 (0), skupna opozicija 171 (2).

Okraj Ptuj:

Središče ob Dravi: 628, 498 (79%). JRZ 179 (2), opozicija 319 (16).
Sv. Urban: 698, 502 (71%). JRZ 230 (3), opozicija I. 272 (15), opozicija II. (0).

Okraj Radovljica:

Dovje-Mojstrana: 419, 318 (75%). JRZ 179 (15), opozicija 139 (3).
Gorje: 999, 625 (62%). JRZ 457 (22), opozicija 168 (2).
Jesenice: 2167, 1733 (79%). JRZ 636 (20). (Markež), opozicija I. 479 (4) (dr. Rekar), **skupna opozicija 618 (6) (dr. Stanovnik).**

Okraj Slovenjgradec:

Šmartno pri Slovenjgradcu: JRZ 357 (22), opozicija 201 (2).
Št. Janž na Vinski gori: 375, 283 (75%). JRZ 183 (16), opozicija 100 (2).

*

Od 153.751 vpisanih volilcev je volilo 97.276 (63.27%), doma je ostalo 56.475 (36.73%). Po uradnih poročilih je JRZ volilo 70.820 (46% volilcev.

[illegible]

Belgijska vlada obračunava s fašizmom

Aretacija poslanca Degrella.

Belgijski fašisti so za preteklo nedeljo, dne 25. oktobra napovedali svoj »pohod na Bruselj«.

Vlada je ta »pohod« prepovedala in ukrenila vse potrebno, da zaščiti red in mir. Ker so Degrelle in njegovi pristaši kljub temu skušali imeti zborovanje na nekem trgu, je policija trg obkolila, razgnala množico in Degrella aretirala.

*

Pohod belgijskih fašistov na Bruselj, po vzgledu Mussolinijevega pohoda na Rim, je klaverno končal — na največjo žalost vse evropske fašistične reakcije, ki je po svojem časopisju napovedovala za nedeljo velikanske dogodke v Bruslju.

Belgijska vlada je prekrižala Degrellove načrte in upe evropske fašistične reakcije. Seveda se bo fašizem sedaj pritoževal nad nasiljem. Toda demokracija ne more trpeti nobenih zlorab zborovalne svobode več. Kdor je za fašistično diktaturo, t. j. da se ljudstvu odvzame svoboda besede in odločanja, ta nima nobene pravice zahtevati tako svobodo zase.

Fašizmu, ki je vedno vnet za red in mir ter zlasti očita demokratičnim režimom, da so nesposobni vršiti to svojo nalogo, je belgijska vlada dokazala nasprotno. Belgijski fašisti, ki so hoteli delati nemir in kršili zakoniti red, so se lahko prepričali, da z demokracijo ni več šale.

Tiskovni zakon ni nujen. V senatu je dr. Kramer interpeliral g. dr. Korošca radi donošenja novega tiskovnega zakona in zahteval, da se o tej interpelaciji takoj razpravlja. Dr. Korošec je rekel, da je JNS-večina v senatu lansko leto odbila zahtevo vlade, da sme donesti nov tiskovni zakon brez parlamenta in senata. Vlada zato zahteva sedaj proste roke, da bo zakon donesla, kadar se ji bo to zdelo primerno. Senat je to izjavo dr. Korošca sprejel na znanje.

— — —

S kongresa radikalnih socialistov

Ljudska fronta v Franciji ostane

Francoski radikalni socialisti so imel v Biaritzu svoj kongres. Kongres je po obsežnih razpravah in govoru Herriota sprejel resolucijo, ki nalaga ministrom v vladi ljudske fronte, da se strogo ravnajo po načelih fronte, ki jo je treba ohraniti. Vlada mora paziti na strogo legalnost in zabraniti zasedanje obratov.

S sklepom kongresa so prečrtani računi francoske in svetovne reakcije, ki je menila, da ljudska fronta propade.

Največji reveži — največ plačajo. Beograjski listi pišejo, da revni podnajemniki na periferiji Beograda plačujejo vlažne luknje, ki jih najemajo kot stanovanja, neprimerno dražje kot pa stanejo sobe v centru mesta. Ti reveži dajejo za sobo 45 do 50 odstotkov svojega zaslužka.

Divjanje nasprotnikov španskega naroda

Uspešna obramba Madrida

»Boj proti boljševizmu«, to je edina parola, ki jo trobijo v svet vsi reakcionarci. Ostudno je to, ker je neresnično. V Španiji je obstojala normalna v celoti meščanska demokratična vlada. Pa sta se uprla klerikalni veleposestniki in generaliteta. Veleizdajo so povzročili ti ljudje, pa ne iz ljubezni do naroda, marveč zaradi agrarne reforme in socialne zakonodaje. Hoteli so, da ostane narod suženj kapitalistov in veleposestnikov, brez socialne zaščite in pravic. To moramo povdarjati, ker tudi naše duhovništvo širi laži o »boljševizmu, kot krivcu današnje krvave vojne v Španiji, ki je pravzaprav le borba naroda za pravice proti trinoškim metodam minulih stoletij.

Uporniška ofenziva ne more naprej.

Kljub vsem alarmantnim poročilom upornikov z bojišča pri Madridu njihova ofenziva ne uspeva. Po poročilih upornikom prijaznih listov izbojujejo le-ti vsak dan odločilno bitko, vladne čete stalno beže, uporniki vsak dan znova zavzamejo »ključ do Madrida«, po par dneh pa se izkaže, da je vse skupaj izmišljeno, da gre za čisto navadno umetno vstvarjanje razpoloženja v prid upornikom.

Zadnja poročila povedo, da vladne čete drže svoje postojanke, da so odbile napade in na mnogih krajih tudi potisnile upornike nazaj.

Oviedo zopet obkoljen.

Trd oreh je Oviedo na severnem bojišču. Uporniki so poslali več čet na pomoč Oviedu, toda so bile vse krvavo zavrnjene.

Diplomatične laži.

Prav te dni so listi poročali o novih pošiljkah orožja upornikom. Italija in Nemčija to nadaljujeta, čeprav je nemški zastopnik kategorično izjavljal v londonskemu odboru, da so obdolžitve neresnične. Ni se torej čuditi, če Rusija tukaj energično nastopa ter zahteva rešitev vprašanja o nevmešavanju ali pa bo sama podprla legalno vlado. Na seji londonskega odbora je tudi ruski zastopnik Ivan Majski naštel celo vrsto prekršitev nevmešavanja in povedal, da imajo poročila o ruski pomoči legalni vladi le namen prikriti dejanja prizadetih držav.

Portugalska prekinila zvezo z madridsko vlado.

Portugalska klero-fašistična vlada je prekinila zveze v madridsko vlado. Portugalski poslanik je zapustil Madrid. — V Madridu so z odpotovanjem poslanika zadovoljni, ker je mož vršil samo špijonažno službo v prid krivoprisežnim generalom.

Opustitev nevtralnosti?

Nemški listi priporočajo Rusiji umerjenost in treznost. Po čem to diši, ne vemo. Skoraj pa je jasno, da se bo v tem oziru položaj izpremenil, ker bi bilo zločinsko podpirati krivoprisežne upornike, vlado pa ne. Vsa poštena javnost soglaša v tem.

Čehoslovaški državni praznik

Dne 28. oktobra slavi Čehoslovaška republika svoj 18. državni praznik, ko je bil čehoslovaški narod po več stoletnem suženjstvu zopet osvobojen izpod jarma habsburških absolutističnih tiranov.

Tudi delavstvo Čehoslovaške republike se vsako leto enodušno pridružuje temu državnemu praznovanju. V ČSR je namreč ostala demokracija, **ljudska vlada** tudi še v 18. letu res tako **ljudska, kakor** so si vsi narodi po končani svetovni vojni predstavljali pravo ljudsko vlado. Fašistične zarodke, ki so se tudi v ČSR začeli zadnja leta pojavljati, so v kali zadušili in demokracija se je s tem šele prav utrdila v misel ogromne večine naroda, zlasti pa političnih delavcev in najmočnejših **političnih** strank.

In tako vidimo, da so tudi **delavci** v ČSR že dolga leta soudeleženi pri vladanju države. Ta vlada uživa vsled tega polno zaupanje najširših plasti državljanov, celo nemškega proletarijata. Zato je tudi ta vlada **močna** in se pri vsakih volitvah še bolj utrja.

Delo te vlade je res delo za ljudstvo. **Socialna zakonodaja** ni samo na papirju, ampak se tudi z vso strogostjo izvaja. Inšpekcije dela so bile tako pomnožene, da lahko zmagujejo svoje delo in stalno nadzorujejo zlasti delovni čas, ki je za več panog, zlasti za tekstilno industrijo, že znižan na 40 ur tedensko. **Kolektivne pogodbe** so delno že uvedene prisilno in se ne smejo odpovedati pred določenim rokom. Lani so bile podaljšane za celo leto in s tem zagotovljena tudi dotedanja mezda. Ogromna so javna dela, da zaposlujejo nezaposlene. **Stanovanjska zaščita** velja še vedno za manjša, delavska in uradniška stanovanja. Že davno so uvedli **starostno zavarovanje** za delavstvo. **Za izobrazbo širokih slojev** žrtvujejo ogromno. Delavec, mali kmet in obrtnik sta v posebni skrbi sedanje vlade. **Zunanjo politiko** vodijo tako, kot odgovarja to varnosti in potrebam naroda. Vezi v Sovjetsko Rusijo poglabljajo v obrambne svrhe pred Nemčijo, ki stega svoje roke proti vzhodu preko ČSR.

Jugoslavija je vsakemu Čehoslovaku najnaravnejši in res prijateljski zaveznik. Mi si le želimo, da bi gradili prijateljstvo v naprej tako, da si bomo lahko res prijatelji in zavezniki, kakor so si lahko ljudje med seboj prijatelji le takrat, če enako in sorodno čutijo in mislijo: da bi se že tudi pri nas ustalila češka demokracija, ki edina more dati tudi Jugoslaviji resnično notranjo moč.

Pomembna dvajsetletnica

Strel, ki je oznanil konenc Avstrije.

Dne 21. oktobra 1916 je v dunajskem restavrantu dr. Fric Adler ustrelil ministrskega predsednika stare Avstrije, grofa Stürghka. Po vsem svetu je dogodek zbudil pozornost. Izraz obupa ob strahotah vojne, protest proti nečloveškemu trpinčenju narodov, so bili ti streli. Prepoved besede in vislice so bile znak te dobe. Streli niso bili namenjeni grofu, ampak sistemu, ki se je potem rapidneje rušil.

Socialni demokrati in tudi dr. Fric Adler niso in niso bili pristaši individualnega terorja. Toda trpljenje milijonov doma in milijonov v strelskih zakopih, vse to je izzvalo dejanje Frica Adlerja. V svojem odločnem zagovoru je rekel Adler državnemu pravdniku o problemu individualnega terorja:

»Popolnoma soglašam z gospodom državnim pravdnikom, da v urejeni državi politični umori ne morejo biti politično bojno sredstvo...

Predpogoj, ki ga tukaj moramo raziskovati, pa je vprašanje, če živimo v urejeni državi.«

Pri obravnavi je Adler odklanjal vse olajšalne razloge in tudi, da bi bil v zmedenosti segel po revolverju. Čutil je to, kar so čutili milijoni. Absolutistični režim se ga ni upal obesiti, kakor ga je obsodilo izjemno sodišče. Obsojen je bil na doživljenjsko ječo. Šele leta 1918 ga je ljudstvo izbralo za svojega voditelja, ki še danes deluje kot tajnik v socialistični delavski internacionali z nečuveno ljubeznijo in poštenostjo do človeštva.

Dvajset let je minilo po tem dejanju Adlerja. Svet, ki ga je hotel poboljšati, se je v marsičem poslabšal. Nasilstvo je postalo sveto vladajočih fašizmov.

Vemo pa, da duh ni umrl, ni zamrl in da vstane: duh človečanstva.

Rim—Berlin

Fašizem minira svetovni mir.

Živahno diplomatično občevanje med Rimom in Berlinom znači priprave za skupno taktiko v mednarodnih vprašanjih, zlasti v Podunavju in jugovzhodu Evrope. Zato se nanašajo dogovori na mednarodne probleme, ki so aktualni, ki jih pa Italija in Nemčija hočeta preprečiti.

Obe državi **priznata špansko uporniško vlado,** dasi spada to vprašanje pred društvo narodov in londonski odbor. Obe deželi sta za **francosko-nemško pogodbo,** ki jo naj garantirata Anglija in Italija, obe sta za lokarnsko pogodbo, toda le v ožjem krogu, ker bi sicer dobile druge države vpliv in pogodba bolj mednaroden značaj. Obe državi bosta enotno nastopali v akcijah pri Društvu narodov. Iz lokarnske pogodbe, če pride do nje, se mora **izključiti Rusija.** Nemčija ne bo z nobeno državo prijateljska, ki je v zvezi z Rusijo, čeprav ima sama že od 1926 trgovinsko pogodbo z njo. Obe državi se bosta tudi po skupnem načrtu **gospodarsko prodirali v Podunavju ter vzhodni in južnovzhodni Evropi.**

Take so smernice nemško-italijanske politike, ki imajo **namen, izločiti vsak mednarodni vpliv potom Društva narodov** in drugih mednarodnih ustanov na imperialistično politiko obeh držav. Ta namen je jasno razviden iz oviranja in zavlačevanja vseh mednarodnih akcij, ki so se v zadnjih treh letih pričele. Obe državi se pridružita vsaki akciji, toda sodelujeta s samimi pridržki in predlogi, ki so v gotovih vprašanjih **neresni.** Obe državi sta pristopili k odboru za nevmešavanje v špansko vojno. **Izpolnjevali pa pogodb nista.** Stavili sta predloge, ki so izvedbo dogovora onemogočali, poslali vojne ladje v španske vode in Italija je celo zasedla otoke Baleare, ali v odboru še vedno sede njiju zastopniki.

Tudi sedaj, ko je Rusija zagrozila s podporo legalni vladi, trdita celo, da se nista vmešavali, pač pa se je vmešavala Rusija. Zato je zopet potrebna preiskava in — londonski odbor ne more nikamor.

Jaroslav Hašek:

Ločitev gospoda Solivarja

Vsi smo vedeli, da je gospa Klara Solivarjeva ravnala s svojim možem približno tako, kakor je v srednjem veku ravnal krvoločni tatarski kan Tamerlan s krščanskimi sužnji. Gospod Solivar pa se je zmerom prijazno smehljal in kadar je pogovor nanesel na njegovo žalostno usodo, tedaj je vselej odločno zavračal naše trditve, da se te tiranije ne bo nikoli otresel.

»Ženske,« je dejal, »so dolga stoletja ječale v robskih verigah, v katere smo jih moški uklenili. Ker pa hočem vsaj nekoliko popraviti krivico, ki se godi ženskemu spolu, si prepovedujem sleherno napačno tolmačenje mojega ravnanja. Nič ne tajim, pod ribam in celo rad ga ribam, prav tako kakor rad pomivam posodo in pospravljam stanovanje; ali pa mogoče ne žrtvujejo stotisoči, ne, milijoni žena svojih poslednjih moči, da grozoviti mož ob svojem povratku najde doma vse v redu? Tisoči žena, ki so dosti šibkejši od mene, se mučijo s pranjem in vlačijo premog iz drvarnice; ali naj mar tudi moja žena vse to dela, jaz pa med tem sedim na zofi in gledam? Z veseljem se zmerom lotim dela, celo s perilom sem kmalu gotov, premog nosim in tako povračam dolg, ki ga moški dolgujemo ženskam za vse brezsmiselno ponižanje, ki smo jim ga prizadejali in ki jim ga prizadevajo možje mnogih narodov še dandanes. Pri Kitajcih je ženska navadna sužnja, katero lahko vsak zadavi (pri tem se je pomembno smehljal) in jaz, moški, ki ve, kaj so vse ženske pretrpele, naj se sramujem hoditi na trg kupovat, zakuriti, pripraviti kosilo, to ali ono skuhati? Ali morda mislite, da bom kakor kak Indijanec šel na lov, se vrnil k pogrnjeni mizi, mandral ženosužnjo z nogami in jo prodal naprej, če mi skuhana jed ne bo všeč? (Spet se je prijazno nasmehnil.) Zares prav rad nadomeščam svojo ženo in s temi uslugami odplačujem stare moške dolgove. Pravite, da me pretepa? Kaj so delali stari Germani s svojimi ženami? S pasjimi biči so jih pretepali. In kaj delajo ruski mužiki? Žene pretepajo, da je veselje. (Zmagoslavno se je zasmejal.) Če mu žena reče eno besedo, že jo nabije na mrtvo ime.«

Ves se je razvnel: »Nobene besede mu ne sme reči, da, če pa vendarle odpre usta, tedaj že prične padati po njej. Nič ne gleda, kam prileti, samo udriha in vpije: Ti bom že pokazal, kdo je tu gospodar, kdo bo koga kam pošiljal, to ti bom izbil iz glave!«

Gospod Solivar se je ob tej priliki znašel v taki ekstazi, da je pozabil povedati, če ga njegova žena res tepe. Ko smo ga opomnili, se je takoj zavedel in nadaljeval:

»Če me pretepa, vprašate? V primeri z milijardami udarcev, ki padajo in so v vseh časih padali po ženskih plečeh, temu nikakor ne morem reči pretepanje. Ne, to ni pretepanje to je nagajivost, norčava nagajivost mačke, ki brez slabega namena praska. In to vprašujete, gospoda moja, če meče vame razne predmete? Ona rabi razmaha gibanja, osvobodila se je ozkosrčnega predsodka, da ji pripada mesto v kuhinji, pri štedilniku, vi pa trdite, da meče vame lonce. Pravite, da jo je slišati iz kuhinje. V kateri kuhinji pa se zdaj pa zdaj ne razbije kak lonec?«

To rekši je umolknil in zaključil svoj zagovor: »Sicer pa, govorimo rajši o čem drugem.«

Zato torej nismo več govorili o tem, zakaj sleherni izmed nas je vedel, kako je s stvarjo in kako bi nam na nadaljnja vprašanja ogovoril: »Da me davi, pravite? Turški sultani in begi so dali zadaviti tisoče in tisoče odalisk, če pa mene moja žena malce prime za vrat, tedaj že vsi govorijo, da me davi. Da me dostikrat vrže na hodnik? Gospoda moja, ali naj mar zmerom tičim v kuhinji ali v sobi? Ali naj ves svoj prosti čas prebijem v kuhinjski vročini, v dimu in sopari?

Vedeli smo, da bi nam z enakim dobrodušnim nasmehom pojasnil, zakaj ne sme kaditi. Ali naj s smrdečim dimom pipe ali ostrim vonjem cigare uniči aromo cigaret, ki jih kadi moja žena?

Kako smo se začudili, ko je nekega dne planil v kavarno in nam mračno sporočil, da se bo dal ločiti od svoje žene in enkrat za vselej napravil konec. Govoril je o tem, da se ne bo več vrnil domov in da bo dotlej, dokler ju sodišče ne bo ločilo, stanoval kje drugje. Najel si bo sobo in do sodne odločitve lepo v miru čakal.

Zamanj smo silili vanj in ga prosili, naj nam pojasni, čemu se hoče prav za prav ločiti.

»Tega ne boste nikoli razumeli,« je dejal s solzami v očeh. »Tako rad sem jo imel, bila je zame božansko bitje. Toda domov se ne vrnem več. Ko se bo vrnila s sprehoda, bo našla stanovanje prazno. Moja uboga žena, ločiti se moram od nje, čeprav mi srce poka. In vendar moram to napraviti.«

Izpočetka smo mislili, da je znorel, šele ko nas je povsem mirno pričel izpraševati, kako se je prav za prav treba ločiti, smo se prepričali, da je z njim v tem pogledu vse v redu.

»Najprej morate iti k odvetniku in mu povedati vzroke, ki so vas prisilili k ločitvi; odvetnik bo potem napisal prošnjo za ločitev in jo oddal sodišču.«

»Razumem,« je ihtel gospod Solivar, »ah, moja uboga žena, kdo bi si mislil, da jo bo na stara leta doletelo kaj takega, toda ne morem pomagati, domov se ne vrnem več.«

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Ljubljana

Važno predavanje

Dne, ne 28. t. m. ob 7. uri zvečer **prvo predavanje** v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Predava s. **Fr. Pliberšek** iz Trbovelj o delavskih zaupnikih. Predavanje je namenjeno za organizirano delavstvo in nameščenstvo.

Jesenice

Radikalni shod v nedeljo, dne 18. oktobra, na katerem je govoril senator gosp. Smodej, je končal v hrupu in trušču. Zaključil ga je sreski načelnik. Na shodu je bilo namreč samo okrog 50 radikalov. Dvorano so izpraznili orožniki.

Poziv vsem članom bivšega Konzumnega društva za Slovenijo. Vse člane bivšega Konzumnega durštva za Slovenijo, ki so dobili v zadnjem času pozive za nadoplačilo deleža, pozivamo, da naj pridejo za informacijo v Delavski dom na Savi k zadr. Cvetku Kristanu, da bomo pregledali, če obstoji dolžnost za plačilo ali ne. Vpokojenci ali vdove po vpokojencih Brat. skladnice naj prinesejo s seboj odrezek, s katerim dobivajo pokojnino.

Zagorje ob Savi

Nenavadno slabo vreme in pa zamrznjeni krediti za razna javna dela so povzročili ustavitev skoro vseh javnih del. Delavci, zaposleni pri teh delih, se vračajo brez denarja, lačni in raztrgani domov. Ti ljudje prihajajo sedaj k svojim revnim staršem ali sorodnikom. Mnogo jih je, ki so oženjeni, pa tudi samcev, ki nimajo kam iti. Ti so sedaj brez vsakih sredstev za preživljanje. Pomoč je nujno potrebna. Zato apeliramo na občinsko upravo, da takoj podvzame potrebne korake na banovini in priskrbi potrebna sredstva, da bodo brezposelni lahko dobili zaslužek ali pa, da se otvori kuhinja. To se mora urediti čimprej. Zakaj stotine in stotine brezposelnih je lačnih, ki ne morejo čakati.

Krmelj

Zaupniški tečaj, ki ga vodi načelnik II. skupine Fr. Pliberšek, izredno dobro uspeva. Več kot polovica delavstva se udeležuje večer za večerom zanimivih predavanj o socialno-političnih problemih, ki se tičejo delavstva. Od 200 zaposlenih delavcev jih prihaja k predavanjem 118. Ta številka zgovorno priča o tem, da delavstvo želi znanja in da se zanima za vsakodnevna važna delavska vprašanja. V lepi krmeljski dolini delavci takšnih predaavnj še niso bili deležni. Zato so pa tudi delovne prilike takšne, da nas spominjajo na dobo srednjeveškega tlačanstva. V tem rudniku, čigar lastnik ima pretežno državna naročila, bodo morali rudarji dobiti tiste pravice, ki jim kot jugosloyanskim delavcem pritičejo. Podjetnik, ki mu država daje naročila, mora tudi državne zakone upoštevati, zlasti tiste, ki se nanašajo na delavsko zaščito. Delavci tudi mnogo debatirajo o ustanovitvi močne in solidne strokovne organizacije.

Konjice

Novo tovarno usnja bo gradila tvrdka L. Lavrich v Slov. Konjicah, kjer bo izdelovala ekstrakte in usnje. Banska uprava vsled tega odredila na licu mesta komisijski ogled in razpravo za 6. novembra. Načrti so v pogled pri sreskem načelstvu v Konjicah in lahko sosedi tam ali pa na dan razprave prijavijo svoje ugovore.

Maribor

Okilc župana za zimsko pomoč

Dobrotniki! Vnovič trkam na Vaša usmiljena srca in Vas prosim, da po svojih močeh darujete za Pomožno akcijo za siromašne sloje mesta Maribora. Stojimo na pragu zime in potreba zahteva, da nasitimo lačne, oblečemo in obujemo gole in bose ter ogrejemo premražene v slabih zasilnih stanovanjih, kleteh, barakah in vagonih. Največje podpore so vredni nedolžni otroci, kateri pač ne smejo gladovati in prezebavati, nadalje onemogli in za delo nesposobni siromaki, dočim je ostalim treba preskrbeti dela. To nalogo si je nadela Pomožna akcija za siromašne sloje mesta Maribora, ker se z razpolagajočimi proračunskimi sredstvi ne dajo kriti ogromne socialne potrebe mesta, nastale v teku izrednih gospodarskih razmer. Darujte, kar morete, v denarju, blagu, stari obleki in obutvi, kurivu itd. Denar pošiljajte neposredno mestni blagajni, Slomškov trg 11 (tel. 22-60), naturalne dajatve pa socialno-političnemu oddeku mestnega poglavarstva, Rotovški trg št. 9 (tel. 27-54). Ne odlašajte, ampak pomagajte takoj. **Kdor hitro da, dvakrat da! — Dr. Juvan,** s. r.

Kruh se bo podražil

S. Matija Puhar, predsednik delavske pekarne nam piše:

Spomladi smo z veseljem poročali, da smo cene kruha znižali za 50 par, ker je cena moke padla za 40 par. Upali smo, da bodo sedanje cene kruha ostale tudi čez zimo, ker so obetali dobro letino in so bile razen tega še velike zaloge žita lanskega pridelka. Čudno se nam je zdelo, ko smo bili obveščeni, da je cena novi moki poskočila v zadnjem času kar za 70 par. Če kmet dobi za pšenico tudi toliko več kot poprej, mu iz srca privoščimo, ker nam je dobro znano njegovo stanje in vemo, da zasluži kmet boljše cene za svoje pridelke. Konzumenti so vesti o zvišanju cen moki mirno vzeli na znanje, kritika bo začela šele, ko bo zvišanje zadelo [illegible] konzumenta, to je, ko bo kruh postal dražji. Cena moki je že od septembra rastla tako, da niso bili stroški pekarn več kriti. Od vsepovsod poročajo o podražitvi kruha. Mi se nismo hoteli prenagliti, ker smo vedeli, kako težko je za delavsko družino, ki ima več otrok, ako se podraži kruh, ki je za delavca najvažnejša hrana. Po mnogih sestankih in zborovanjih pekovskih mojstrov smo se odločili, da se cene kruhu od 2. novembra povišajo takole: mala štruca belega, črnega in domačega (rženega) kruha (vse enako) Din 2, velika štruca Din 4. Ker je v tej ceni kruha tudi vkalkuliran izdatek za plače pekovskim pomočnikom po novi kolektivni pogodbi, upamo, da se bo v kratkem tudi zahteva pekovskih pomočnikov izpolnila.

*

Komisija pred kolodvorom. Mariborski glavni kolodvor ima pred vhodom izredno posrečen, nad glavno državno cesto vzvišen prostor, ki je pa že dolga leta popolnoma zanemarjen. Končno so es poklicni vendarle odločili, da bodo ta neostatek odpravili. V četrtek so se sestali pred kolodvorom k skupnem posvetovanju zastopniki mestne občine, Olepševalnega društva in železniške direkcije. Sklenili so, da bodo stara javorova drevesa podrli in tudi mlade lipe, ker ne uspevajo tam. Zasajena bo vrsta topolov, ki os se tako lepo obnesli na promenadi Aleksandrove ceste, stopnišče bo zregulirano in ob cesti zgrajena primerna ograja. Med topoli bi na vsak način bile potrebne tudi klopi za občinstvo, ki čaka na vlake. Zgradba paviljona za prodajo sadja in časopisov in podobno ter podzemeljskega stranišča bi bila sicer tudi že skrajno potrebna, pa bo menda še ostala pesem bodočnosti.

Kdaj pride premog? Upokojeni drž. železničarji se pritožujejo, da so že v septembru t. l. naročili in plačali premog, ki ga sedaj od nikoder ni, čeprav je nastopil že mraz in je potreba po kurivu vsak dan večja med tem ko rudarji praznujejo, če ne vsled pomanjkanja naročil, pa vsled pomanjkanja vagonov. Res narobe svet!

Kolesar do smrti pobil železničarja. Na državni cesti pri Počehovi se je 18. t. m. ponoči zaletel nek kolesar v železničarja vana Žižeka iz Sp. Radvanja in ga podrl na tla. Žižek je obležal nezavesten, kolesar pa jo je odkuril V bolnici, kamor so ga pozneje prepeljali, je Žižek umrl. Neprevidnega kolesarja so sedaj orožniki izsledili v osebi 20letnega posestniškega sina Jožefa Klemenčiča iz Vrhoskega dola.

*

Mariborsko gledališče

Ivan Cankar: Pohujšanje v dolini šentflorjanski: Farsa v treh dejanjih. Ivan Cankar, veliki pisatelj in borec za svobodo in resnico, postaja vedno bolj aktualen. Njegova Dolina šentflorjanska, ki je v njej orisal ozkosrčnost in lažimoralnost slovenskega miljeja, živi danes svoje polnokrvno življenje. Izrazito realistična okolica, v katero je pisatelj postavil svojo farso ter ahasversko romantična zgodba o umetniku, ki v bolestni in jedki izpovedi zamahne svoj bič nad narodom, karakterizirata to Cankarjevo delo. Režija je bila stilizirana, kar je povdarilo značaj farse. Naloga igralcev ni bila lahka, rešili pa so jo zadovoljivo, tako da je predstava lepo uspela.

—e—

Ptuj

Brezposelni delajo, pa ne vsi, ampak samo 12 po številu, ki so zaposleni pri regulaciji Grajene. Delo se je začelo nekam pozno in ni gotovo, koliko časa ga bo mogoče nadaljevati. Vsi ostali, za katere ni in ni kredita, s strahom pričakujejo zime. Ni drv, ne obutve, niti hrane. Cene življenskim potrebščinam pa naglo rastejo. Kakor čitamo v listih, se oživljajo v Ljubljani in Mariboru spet pomožne akcije, ki bodo nudile pomoč najbednejšim. Upamo, da se bode tudi pri nas kaj ukrenilo.

Esperantski tečaj za začetnike prične 5. novembra v prostorih gimnazije.

Košaki

Nemški nacionalisti volijo JRZ. Pri občinskih volitvah so vsi tukajšnji najvidnejši nemški nacionalisti glasovali strnjeno za listo JRZ ministra v p. g. Vesenjaka. Pričakujemo, da bo to lojalnost nemških nacionalnih veljakov, ki je listi g. Vesenjaka pripomogla do zmage, zabeležil in jih pohvalil tudi »Slovenec«.

Celje

Tiskovna tožba radi izprtja pri Westnu. Državno tožilstvo je vložilo zoper odbornike strokovne organizacije podružnice Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije, F. Kača, A. Hriberšeka, A. Ogrizka, L. Kukoviča, A. Božičnika, tajnika F. Leskovška, delavca I. Robiča, J. Primožiča in ravnatelja Zvezne tiskarne M. Četino tožbo po členu 70-I zakona o tisku. Navedeni so obtoženi, da so bodisi naročili tiskanje ali širjenje letaka »**Kaj se godi pri Westnu?**«, s katerim so skušali javnost prepričati, da ob priliki zadnjega mezdnega gibanja meseca avgusta pri Westnu ni bilo delavske stavke, ampak da je bilo le delavoljno **delavstvo izprto iz podjetja.** Naročenih je bilo baje 2500 komadov letakov, a dejansko samo 650 natisnjenih, ker je med tem policija nadaljnje tiskanje zabranila in okrog 150 komadov zasegla, med tem ko so bili drugi že razdani v javnosti. Odborniki organizacije so obtoženi radi tega, ker na letakih, namenjenih javnosti, ni bil natisnjen kraj tiska, ime in priimek tiskarja in označeno njegovo bivališče, kakor je to predpisano v členu 6 zakona o tisku. Radi tega je tudi obtožen predstavnik Zvezne tiskarne, ker je tak letak sprejel v tisk. Robič Ivan je obtožen razširjenja letakov, Primožič Jožef pa je glasom poročila sreskega načelstva v Radovljici letake dne 3. septembra čital delavcem na vrtu Delavskega doma na Jesenicah.

Ruše

Lista s. Magdiča za občinske volitve je bila že potrjena in potem naknadno razveljavljena. Vložena bo pritožba na upravno sodišče.

Pobrežje pri Mariboru

Ras Guksa. Pri nas se sedaj mnogo razpravlja o italijansko-abesinski vojni in o žalostni vlogi, ki jo je igral Ras Guksa, znani abesinski poglavar v boju Abesincev za svobodo. Ras Guksa je izdal svoj rod, ki mu je pripomogel do časti in slave in prešel v sovražni tabor, namesto da bi se bil uprl vpadu sovražnika na abesinsko ozemlje in ga branil. Izdajstvo Rasa Gukse je pripomoglo k zmagi Italijanov v Abesiniji. Ras Guksa je dobil od Italijanov nagrado, v narodni zgodovini Abesincev pa bo nosil sramoten pečat izdajalca.

Sladki vrh

Nova cesta k Mariji Snežni. Najbolj potrebni so novih cest gotovo ljudje v Slov. goricah, ki so izredno rodovitne, popolnoma kmečki kraj, a vendar glede cest tudi najbolj zanemarjen kraj. Nepopisno trpijo v slovenjegoriškem blatu po cestah ljudje in živina. Povsod drugod gradijo celo vrsto luksuznih cest za avtomobile, a za slovenjegorške kmete se nihče ne briga. Tudi bedni viničarji v teh krajih bi radi zaslužili. Pred kratkim so kar preko noči začeli kopati za odcepek ceste pri Zg. Cmureku proti Mariji Snežni. Proti tamošnjemu JRZ županu je namreč bila huda opozicijska lista. In tako so zasadili lopate za novo cesto 4 dni pred občinskimi volitvami. Bo vseeno prav prišlo, a župana JRZ kljub temu ni rešila. [illegible] Cesto bodo gradili na ta način, da bo banovina prispevala denar, občani vožnje s kulukom, dosedanji župan kamen in delavci zaslužijo Din 15.— dnevne mezde.

Rudarji v obrambi socialnih zakonov

Trbovlje, dne 26. oktobra

V nedeljo so rudarji in tudi drugi delavci zopet napolnili obširno dvorano Delavskega doma, da stopijo v obrambo starih socialnih zakonov, ki jih je izdala za delavstvo že pred desetletji ranjka Avstrija in jih je Jugoslavija dobesedno le prevzela.

Na povabilo organizacije sta prišla predavat ss. **dr. Reisman** in **A. Jelen** iz Maribora, ki ju je pozdravil z otvoritvenim govorom o sporu rudarjev TPD glede tolmačenja § 220 o. z. s. **Pliberšek.**

Na dve uri sta tajali predavanji o tolmačenju spornih zakonov za zaščito dela rudarjev, o nalogah organizacije in delavskega tiska o tem vprašanju.

Kljub težkim razmeram, reduciranemu delu, revnim, nezadostnim mezdam skuša **Trboveljska premogokopna družba** svoje rudarje oškodovati še na ta način, da izigrava in ne priznava prisilna določila socialne zakonodaje, v novejšem času zlasti § 220 o. z.

Kaj pravi § 220 o. z. — »Pomanjkanje vagonov.«

Rudarji ga že dobro poznajo iz dosedanjih predavanj. Zakon pravi čisto jasno, **da ima uslužbenec pravico na mezdo za delo,** katerega ni izvršil, a je bil pripravljen isto izvršiti, **tudi tedaj, če je bil v tem zadržan po službodavčevih okolnostih.** TPD pa je ena številne pritožbe delavstva še dne 14. oktobra pisala načelstvu II. rudarske skupine, da se bo delavstvo pošiljalo domov, ne da bi se plačala posebna odškodnina, če se napovedano delo vsled različnih ovir, kakor pomanjkanje vagonov, električnega toka idt. more začeti. Izpadlo delo se bo baje nadoknadilo ob prvi priliki. Honorira (plača) se samo začeta ura in se zamujeno le po možnosti nadoknadi ob prvi priliki. Zakonodaja pa pravi čisto določeno, da mora v takem slučaju delavec dobiti plačano ne samo začeto uro, ampak celi dan in mu takšnega zamujenega dne ni treba nadoknaditi drugič za ta delavnik, ampak se mora tudi tisto nadoknadeno delo posebej plačati. **Tej svoji uzakonjeni pravici se delavec veljavno niti odreči ne more,** ker je določilo § 220 o. z. **prisilnega značaja.** Okrožnica TPD z dne 14. oktobra je torej protizakonita in tem večjega obsojanja vredna, ker je veljalo to strogo zakonito določilo že v Avstriji, davno pred vojno, a leta 1916 je bilo še poostreno. Delodajalci pa kričijo, kot bi bila socialna zakonodaja v našem obrtnem zakonu bogve kaka novost ali pridobitev za delavstvo.

Naloga časopisja in organizacije v tem boju.

Nadalje sta govornika z zadoščenjem povdarila, da se delavstvo v Trbovljah zopet v masah vrača v svojo organizacijo in tudi razumeva velikansko nalogo in moč delavskega časopisja v tem boju delavstva za uveljavljanje že uzakonjenih delavskih pravic. Mesto, da bi se borili za zboljšanje, se moramo sedaj radi nezadostne moči organizacij in še šibkejšega delavskega časopisja neprestano **braniti pred poslabšanjem** že od Avstrije prevzete socialne zakonodaje. Neštetim delavcem je treba šele odpirati oči in jim sporočati kot novico stvari, ki so stare že 50 let ali še več za obrambo delavskega zdravja in njegove mezde. Veliko smo zamudili. Tembolj moramo delati sedaj, da zgubljeno in zamujeno dohitimo.

Z največjo resnobo, v vzornem redu in miru so delavci in njihove žene sledile besedam govornikov od 9. do pol 12. ure in ponovno pritrjevali, da si je delavstvo večinoma samo krivo svoje nevednosti in razdrapanosti, ker je v najtežjih časih zapustilo svojo najzanesljivejšo moč, organizacijo in delavski tisk. In takoj se je prijavilo zopet

63 novih naročnikov »Delavske Politike«.

Pa ne samo v strokovnem gibanju, tudi prosvetno delo vedno bolj zajema in privlači delavstvo. — Prosvetni večeri beležijo naravnost sijajne uspehe. Videti je: Delavstvo se je začelo zavedati, da leži njegova moč in boljša bodočnost le v njemu samem, v njegovi organizaciji, v lastni samoizobrazbi v lastnem delavskem tisku.

Vidni uspehi organizacije med rudarji

Okroglo 90 velenjskih rudarjev je dobilo izplačanih preko Din 8000 na iztoženi bolezninii

Krajevna organizacija Zveze rudarjev Jugoslavije v Velenju beleži lep uspeh v boju za pravice svojih članov.

Kakor znano so imeli rudarji v smislu določil § 219 obrtnega zakona pravico do mezde za en teden v času bolezni.

Večina rudarjev sami niso vedeli za to svojo pravico, zato je bilo tem bolj razumljivo, ako tudi rudniška uprava in pa generalna direkcija državnih rudnikov v Sarajevu nista hoteli o tem ničesar znati.

Šele ko je »Delavska Politika« sprožila to vprašanje in so rudarji na predavanjih o socialni zakonodaji o tem izvedeli, so se začeli zanimati in terjati svojo pravico.

Toda stvar ni šla tako gladko. Z lepa že celo ne. Šele ko so nekateri rudarji vložili poizkusne tožbe proti upravi rudnika, se je stvar premaknila z mrtvega tira. Ko pa so lastniki rudnikov videli, da bodo terjatve rudarjev iz tega naslova znesle lepe vsote, so čez noč izdejstvovali določbo v finančnem zakonu za l. 1936-37, s katero se veljavnost § 219 o. z. za rudarje ukine.

S tem so udarjeni rudarji na jugu, ker so izgubili sploh vsako pravico na mezdo v bolezni, rudarji v Sloveniji in Dalmaciji, kjer še velja § 1154 b starega avstrijskega občega državljanskega zakona, pa delno, ker imajo še vedno pravico do ene tedenske mezde v bolezni, manj hranarina, ki jo dobe izplačano od bratovske skladnice

Tako so velenjski rudarji, ki so se odločili, da zahtevajo svoje pravice pred uveljavljenjem finančnega zakona za l. 1936-37, dobili od sodišča priznano celo mezdo za prvi teden obolenja, drugi, ki so prišli pozneje, pa samo en del.

Zastopnik rudarjev s. dr. Reisman je sedaj nakazal preko 8000 Din podružnici Zveze rudarjev Jugoslavije, da izplača iztožene zneske okroglo 90 rudarjem.

Odbor podružnice je v to svrho sklical zborovanje v nedeljo, dne 11. t. m. Zborovanje je vodil s. Polanec, ki je obrazložil potek tega večmesečnega boja za pravice rudarjev in podčrtal uspeh, ki so ga dosegli rudarji s pomočjo organizacije in »Delavske Politike«. Obenem se je zahvalil s. dr. Reismanu za trud, ki ga je vložil v to akcijo v korist rudarjev. S. Eržen je nato v svojem referatu obravnaval razna organizacijska vprašanja in tolmačil pomen organizacije in delavskega tiska na konkretnih primerih. Ob zaključku pa je potem s. Znoj pozval vse navzoče, da pri tej priliki poravnajo svoje zaostanke na naročnini za »Delavsko Politiko« in članskih prispevkih, obenem pa darujejo za tiskovni sklad za trikratno izdajanje »Delavske Politike« na teden.

Rudarji so se temu pozivu odzvali in razen tega se je priglasilo še osem novih naročnikov.

Zabukovški rudarji so prejeli na neizplačanih mezdah v bolezni preko Din 30.000

Še pred velenjskimi rudarji so tožili za mezdo v bolezni zabukovški rudarji, ki so sedaj na isti način kot velenjski rudarji dobili iztožene zneske izplačane preko podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije.

Ta uspeh naših rudarjev bo gotovo znatno dvignil tudi ugled organizacije in prepričal mlačneže, da bodo pristopili v njene vrste ter postali naročniki »Delavske Politike«.

Doma in po svetu

Jevtića ni mogoče prebaviti. Odkar je Živković sprejel Jevtića v svoj klub, je nastala razprtija v JNS. Z Uzunovićem se je poslovilo enajst članov glavnega odbora JNS, iz JNS kluba pa so izstopili štirje senatorji. Sicer bi do tega prišlo tudi, če bi Jevtića ne sprejeli v klub. Uzunović in Živković imata stare račune izza 9. oktobra 1934, ko se je Živković »povukao u Topčider« in od tamkaj poslal prijazne pozdrave Uzunoviću, ki je bil tedaj predsednik vlade. Živković je tudi utrl pot Jevtiću, kateremu se je Uzunović moral umakniti. V tej družbi Uzunović, četudi ni rahločuten, pa vendarle ni mogel ostati.

Stavka tramvajskih in avtobusnih uslužbencev v Zagrebu je trajala več kot teden dni. Stavko je vodil žolti Hrvaški radnički savez brez uspeha. Mestna hranilnica, ki je lastnica podjetij je vsem uslužbencem odpovedala in jih prisilila h kapitulaciji. Stavka in njen potek sta globoko razočarala hrvatske delavce, ki so doslej verovali, da v hrvatskem narodu ni razrednih razlik in tudi ne socialnih nasprotij in sporov. Najlepše pa je to, da se je Hrvaški radnički savez, ki je steber Mačkovega pokreta, s posebno deputacijo obrnil na predsednika vlade s prošnjo za posredovanje. To je prvi slučaj, da bi moral Beograd posredovati v sporu, ki je nastal med narodno enotnimi Hrvati. Počasi bodo menda tudi hrvaški delavci razumeli, da spričo razrednih razlik fraze o narodnem pobratimstvu ne drže in da imajo prav tisti delavci, ki ustvarjajo svobodne strokovne organizacije, pobijajoč fašistično miselnost.

Gostili so bana, pa nič plačali. Ob prilike inštalacije prvega bana Dake Popovića v Novem Sadu so njegovi prijatelji priredili pojedino. Stroški te pojedine so znašali skoro Din 20.000, plačano pa je bilo hotelirju samo Din 5000. Sedaj ugotavlja sodišče, kdo je večerjo naročil... Mica Kovačeva...

Tako lepo so jih sprejeli — sedaj pa takšna nehvaležnost. Slovenski meščanski list je globoko razočaran. Izlivki prijateljskih čuvstev do fašistične Nemčije so narekovali nekomu, da je povabil celo karavano nemških časnikarjev k nam v goste. Hodili in vozili so se po naši domovini od enega konca do drugega; tudi v Slovenijo so prišli, kjer so jih gospoda-simpatizerji sprejeli z odprtimi rokami. — Okrepčani in nasičeni so odšli od nas. Vljudnost zahteva, da se gostitelju zahvališ. To so pričakovali tudi naši slovenski meceni. Dočakali so pa — grobni molk iz Berlina. O Sloveniji niti eden od teh žurnalistov ni napisal niti besede. Kakšen mrzel poliv na vroče glave prijateljev fašistične Nemčije! Mi pa pravimo: prav se vam godi, kaj se pa vsiljujete nemškemu fašističnemu Herrenvolku... Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi pesti. Brca je bila krepka!

Zverjad je treba krotiti. Na praški juridični fakulteti so nemški nacistični akademiki dvakrat preprečili predavanje profesorja za mednarodno pravo dr. Kelsena. Radi tega je sedaj dekan fakultete odredil, da se fakultete za nedoločen čas zapre. — Tako je prav. Kaj bi storili naciji v Nemčiji, ako bi se nekdo usodil motiti predavanje kakšnega nacističnega »učenjaka«? Vsekakor bi ne imel nikoli več prilike videti univerze od znotraj. Tako bi morali postopati tudi v demokratičnih državah s tistimi, ki mislijo, da kot nacisti lahko zlorabljajo svobodo in uganjajo nasilje.

Volnene dokolenke,
moške in ženske nogavice
iz lastne pletarne nudi
Eksportna hiša LUNA,
Maribor, Glavni trg štev. 24.

Volitve v zbornico za trgovino, obrtin industrijo v znamenju politične kupčije.

JRZ in JNS sta sklenili sestaviti skupno kandidatno listo

Ljubljana, dne 22. oktobra 1936.

Za volitve v Zbornico za trgovino obrt in industrijo sta se politični vodstvi JRZ in JNS sporazumeli in sklenili politično kupčijo, da sestavita skupno kandidatno listo. Ta dogovor je bil sklenjen, ne da bi sploh vprašali širše forume trgovcev in obrtnikov. Kako so si razdelili mandate, še ni znano, gotovo je samo to, da ima v obrtnem odseku pripasti večina mandatov Jugoslovanski radikalni zajednici. Če bodo trgovci ali obrtniki poizkusili sestaviti svojo samostojno listo, bosta obe politični stranki skušali take liste preprečiti.

*

Ta vest bo gotovo zanimala naše obrtnike, ki so bili izigrani, pa tudi splošno javnost, ki dokazuje, da se gospoda kljub kreganju in zmerjanju v »Slovencu« in »Jutru« med seboj dobro razume in da se JRZ prav rada dogovarja celo z že davno mrtvo JNS.

Obrtniki in trgovci, besedo imate vi!

Razdolžitev kmeta

— težaven problem. 15. novembra bi morali kmeti plačati 370 milijonov dinarjev.

Kakor znano, je vlada odredila črtanje 50 odst. kmečkih dolgov. 25 odstotkov brisanih dolgov gre na račun denarnih zavodov, ostalih 25 odstotkov pa na račun državne blagajne. Obenem se vsi kmečki dolgovi prenesejo na Privilegirano agrarno banko v Beogradu, ki bo denarnim zavodom za prevzete dolgove izstavila posebne obveznice v višini 75 odstotkov na Priviligirano agrarno banko prenešenega dolga.

Uredba je naložila denarnim zavodom in Priviligirani agrarni banki ogromno tehničnega dela, ki ga ne bo mogoče izvršiti brez povečanja števila nameščencev in tudi ne v tako kratkem roku, kakor je določen.

Privilegirana agrarna banka računa, da bo morala rešiti okroglo 2.1 milijona aktov. Ako bo hotela to delo opraviti, bo morala najeti najmanj 700 uradnikov, od katerih bo moral vsak rešiti vsaj 3000 aktov in bo zato treba mesece in mesece trdega dela.

S 15. novembrom zapade v plačilo prvi obrok dolga, ki znaša za vsakih Din 100.— Din 5. Po računih Privilegirane agrarne banke bi morali razdolženi kmeti plačati ta dan najmanj 370 milijonov dinarjev potom pristojnih davčnih uprav. Med tem pa niti ne vedo, kakšna je višina njihovega dolga.

Vprašanje razdolžitve kmeta je tehnično tako zelo zamotano, da povzroča resne skrbi.

Kljub mezdnim gibanjem

neznatno poboljšanje plač

Kaj pove mesečni izkaz OUZZD

V avgustu mesecu 1936 je bilo zavarovanih v socialnem zavarovanju (SUZOR) 644.093 delavcev in nameščencev (moških 478.024, ženskih 166.069). V primeri z lanskim letom istega meseca je letos 57.405 zavarovancev več. Povečanje števila članov se nanaša na stavbe nad zemljo, gradbo železnic in potov ter vodna dela, končno na kovinsko in strojno industrijo ter tobačno. V primeri z letom 1934. je naraslo število članov za 85.109. Pri OUZD v Ljubljani je naraslo članstvo za 8.699 v primeri z lanskim letom (največ).

Skupna zavarovana mezda je znašala 353.35 milijonov, lani 343.92 milijonov. Zavarovana povprečna mezda se je pa kljub mnogim delavskim gibanjem dvignila v zadnjem letu le za 22 par, v zadnjem mesecu pa za 9 par ter je znašala avgusta meseca Din 21.94 dnevno.

Delavski pravni svetovalec

Mezda za bolezen in za odpoved v pekovski obrti (Zagorje)

Vprašanje: Bil sem pri nekem peku zaposlen krajši čas kot pomočnik, nakar sem zbolel, pa mi pek ni hotel takoj dati bolniškega lista, ampak sem ga na ponovne zahteve dobil šele 5 dni pozneje. Med boleznijo pa sem dobil od njega dopis, da sem iz službe odpuščen. Razen tega sem delal pri njem tudi nadure in sicer povprečno po 14 ur dnevno. Ali morem zahtevati mezdo za odpoved, pačilo nadur ter odškodnino radi dela, ker mi ni hotel dati bolniškega lista?

Odgovor: Vaš delodajalec bi Vam bil moral dati bolniški list, čim ste se pri njem javili, da ste bolni. Ako Vam ga ni dal pravočasno, lahko zahtevate povračilo škode, ki ste jo vsled tega imeli, seveda le v primeru, če ste bili v tem času res bolni in za delo nesposobni. Zahtevate pa lahko, da Vam plača hranarino, ki bi jo v teh dnevih prejemali od bolniške blagajne, kakor tudi, da Vam povrne event. izdatke, ki ste jih imeli za zdravnika. Za en teden bolezni lahko poleg tega zahtevate tudi še mezdo. Radi takojšnjega odpusta Vam pripada mezda za 14 dni, ako ste pri delodajalcu imeli brezplačno hrano in stanovanje, smete razen tega zahtevati še nadomestilo za hrano in stanovanje za 14 dni. Za pekovsko obrt velja 10urni delavnik. Za ure, ki ste jih opravili preko 10, Vam pripada 50 odst. povišek k urni mezdi, kakor tudi urna mezda sama razen v primeru, če ste že naprej vedeli, da bodete delali vsak dan tako dolgo.

Zapostavljanje hlapca (Sp. Breg pri Ptuju):

Vprašanje: V ... s kraju ima nek veleposestnik in trgovec z živino hlapca, ki mu služi že 54 let, ne da bi mu gospodar za to kaj plačal. Ker je hlapec že star in za delo ni več bogve kako sposoben, je njegov delodajalec dosegel od občine, da mu za hlapca vkljub temu, da ta pri njem še vedno dela, plačuje znatno podporo. Vkljub temu pa gospodar hlapca, ki je že star in delanezmožen, večkrat pretepa in drugače zlostavlja. Kako bi se preprečilo tako postopanje?

Odgovor: Radi pretepanja lahko hlapec gospodarja ovadi pri sodišču, ki bo nato uvedlo kazensko postopanje radi telesne poškodbe, odnosno tudi radi žalitve. Kaj drugega hlapec od gospodarja v smislu obstoječih zakonitih predpisov ne bo mogel doseči, edino, če se ni izrecno pogodil, da bo delal samo za hrano in stanovanje, lahko zahteva tudi še primerno mezdo. Pač pa je dolžna občina hlapca, ki je že star in onemogel, oskrbeti v hiralnici ali kako drugače, ne da bi ta zato moral opravljati kakšna dela.

Literatura

»Delavski zaupnik«. Priročnik za funkcionarje strokovnih organizacij, katerega je sestavil s. Pliberšek Franc, predsed. II. rud. zadr. v Trbovljah, izide te dni. Z izdajo tega priročnika bo funkcionarjem mnogo pomagano. O priročniku bomo še izpregovorili.

Naša predavanja

Predavanje o socialni zakonodaji in delavskem tisku: Kočevje: V nedeljo, dne 8. novembra; **Hrastnik:** V nedeljo, dne 8. novembra; **Kamnik:** V nedeljo, dne 15. novembra; **Sladki vrh:** V nedeljo, dne 22. novembra; **Sv. Lovrenc na Pohorju:** V nedeljo, dne 22. novembra; **Senovo-Rajhenburg:** V nedeljo, dne 29. novembra.

Ignacij Daszinski 70 letnik. Poljski socialist Ignacij Daszinski je dne 26. t. m. slavil svoj 70. rojstni dan. Daszinski je bil ustanovitelj socialnodemokratične stranke v Galiciji, mnogo let avstrijski poslanec in najboljši govornik. Po prevratu je bil prvi predsednik poljske republike in pozneje predsednik zbornice (sejmski maršal), dokler je militarizem (Pilsudski) uvedel vojaško-fašist. diktaturo. Daszinski se nahaja že dve leti v Bystri, zdravilišču za pljučne bolezni. Poljsko delavstvo je njegov rojstni dan na jako manifestačen način obhajalo.

Padli na španskem bojišču. V bojih v Španiji sta padla kot prostovoljca na strani vladinih čet francoski anarhist in atentator na ministrskega predsednika Clemenceaua, Emile Cotin ter de Rosa, ki je poizkusil atentat na italijanskega prestolonaslednika, ko je prišel v Bruselj. Zanimivo je, da so italijanski listi prinesli vest o smrti de Rosa in jo komentirali, ne da bi pri tem kakorkoli grdili pokojnika in njegov spomin. »Basler nationale Zeitung« pravi, da se je to zgodilo najbrž z ozirom na napeto razpoloženje in simpatije ljudskih množic v Italiji za špansko vlado.

Angleški fašist Mosley je tudi šel v Berlin. Hitler ga je takoj sprejel ter se posvetoval z njim. Angleška delavska stranka in tudi komunisti so ogorčeni zaradi fašističnega gibanja. Malenkostne demonstracije fašistov, ki jih varuje pred delavstvom policija, bodo kmalu prenehale. Poslanci zahtevajo tudi od vlade, da napravi konec fašističnim spletkam.

Maribor

Prvo predavanje »Vzajemnosti« se bo vršilo v sredo, dne 28. oktobra ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ul. 9-II. Predaval bo R. Golouh »o duševnem obrazu Evrope zadnjih 100 let«. Poleg predavanja so na sporedu tudi pevske točke mešanega in moškega zbora, recitacije in govorilni zbor.

Štore

Ustanovni občni zbor društva »Vzajemnost« se je vršil 30. avgusta t. l. v gostilni »Pri Katrineku«. V odbor so bili izvoljeni: Predsednik Podobnik Jožef, namestnik Jurc Janko; tajnik Vrhunc Vili, namestnik Plešnar Ivanka; blagajnik Dacar Franc, namestnik Rajgelj Mihael. Odborniki: Torkar Janko, Justin Janez, Avsenek Alojz. Gospodar Triplat Vinko. Ustanovili smo že pevski odsek, ki je začel z vajami dne 11. oktobra t. l.

Listnica uredništva

A. S. v *M.* Iz razumljivih razlogov ne moremo priobčiti.

Tiskovni sklad

Posnemajte! S. Eržen Franc iz Rimskih Toplic je daroval za tiskovni sklad Din 10.—. Iskrena hvala.

Preklic. Podpisana s tem preklicujem besede, ki sem jih govorila o Hribernik Mariji in jih obžalujem, ker so neresnične. — Črna, 19. oktobra 1936. — **Selišnik Mici.**

MALI OGLASI Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.